

# **PALOSUOJELURAHASTON INNOVAATIOPALKINNON VAIKUTTAVUUSSELVITYS 2024**



## Sisällys

1.	Kyselyn taustatiedot.....	2
	Kyselyyn vastanneet ja palkittu innovaatio.....	3
2.	Innovaation ja palkinnon vaikuttavuus .....	4
	2.1 Innovaation vaikutukset .....	4
	2.2 Innovaatioiden vaikuttavuutta heikentäneet tekijät.....	6
	2.3 Innovaatiopalkinnon vaikuttavuus.....	7
3.	Kokemuksia kilpailuprosessista.....	9
	3.1 Kilpailuun hakeminen .....	9
	3.2 Hakuprosessi kokonaisuutena.....	10
	3.3 Palkinnon voittamisen jälkeen .....	11
4.	Innovaatiopalkinnon vaikuttavuuden kehittäminen.....	15
	4.1 Pehdytyspäivä .....	15
	4.2 Hyväksi todetut käytännöt ja muita kehitysideoita .....	17
	4.3 Yhteenveto .....	18

# 1. Kyselyn taustatiedot

Palosuojelurahasto toteutti kyselyn Innovaatiopalkinnon voittajille vuosien 2023 ja 2024 aikana. Kyselyaineisto kerättiin puolistrukturoiduilla puhelinhaastatteluilla ja strukturoidulla lomakekyselyllä. Kyselyn tarkoituksena oli saada palkituilta tietoa Innovaatiopalkintokilpailun ja palkittujen innovaatioiden vaikuttavuudesta. Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus jakaa kokemuksiaan hakuprosessista. Tehdystä kyselystä käytetään nimitystä Innovaatiopalkinnon vaikuttavuus selvitys.

Kyselyllä pyrittiin tavoittamaan kaikki vuosien 2007–2023 Innovaatiopalkintokilpailun voittajat. Tämä onnistui lähes suunnitellusti. Kyselyllä tavoitettiin 17 vastaajaa. Selvityksessä käsitellään yhteensä 18 keksintöä, koska yksi haastateltava on saanut pääpalkinnon kahdesta kehittämästään innovaatiosta.

Haastatelluista 15 on voittanut pääpalkinnon ja 2 muun palkinnon. Vuonna 2008 ei jaettu Innovaatiopalkintoa, joten tätä vuotta ei ole huomioitu selvityksessä. Vuonna 2014 jaetun Innovaatiopalkinnon vastuuhenkilöä ei tavoitettu. Vuonna 2013 pääpalkinnon sijaan myönnettiin kehittämisasiä sekä kunniamaininta, joiden voittajat haastateltiin. Vuonna 2016 pääpalkinto jaettiin kahden voittajan kesken, jotka molemmat haastateltiin. Myös vuonna 2019 pääpalkinto jaettiin kahdelle innovaatiolle, joista molemmat haastateltiin.

Kyselyyn osallistuneiden vastaajien innovaatiot liittyvät suurelta osin pelastustoimen operatiivisen toiminnan työturvallisuuden ja tehokkuuden lisäämiseen. Lisäksi merkittävä osa palkituista innovaatioista liittyy tulipalojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn.

Vaikuttavuus selvityksen perusteella Palosuojelurahaston Innovaatiopalkinnon vaikuttavuus on erittäin hyvä. Innovaatiopalkintokilpailu on koettu merkittäväksi innovaation käyttöönoton kannalta ja suurin osa palkituista innovaatioista on käytössä pelastustoimessa. Rahaston palkitsemasta 18 innovaatiosta 16 on käytössä tai tuotekehittelyvaiheessa.

## Kyselyyn vastanneet ja palkittu innovaatio

Kyselyyn vastannut	Innovaation nimi	Palkintovuosi
Mikko Reinikainen	Stovewatch-liesivahti	2007
Jari Hyötilä	Kokonaisvaltainen vesihuoltotoiminta	2009
Tomi Salin	Henkilöilmoitustaulu	2010
Vesa Hyvönen	Sammutusasuun integroitu pelastus-/kantovaljas	2011
Ari Toivari	RESCA-monitoimilautta	2012
Mauri Raitanen	Turvanauhat (kehittämisraha)	2013
Tom Holmroos	Liikennevalojen ohjausjärjestelmä (kunniamaininta)	2013
Mikko Puolitaival	PUOMI-vesipelastusväline	2015
Jussi-Henrikki Rautio	Rescuebusters-pelisovellus (jaettu 1. sija)	2016
Harri Huumo	Läpivientisuoja kevythormeille (jaettu 1. sija)	2016
Teija Tirri	Ympäristöystävällinen palonestoaine	2017
Jarno Joensuu	Nestemäisten kemikaalien valutuskouru	2018
Marko Hassinen	Sammutustähystin (jaettu 1. sija)	2019
Kalle Kuparinen	Seinätuki (jaettu 1. sija)	2019
Saku Tauriainen	SaRa-koura	2020
Marko Hassinen	Suodattava sammutuspeite	2021
Teemu Veneskari	DESSA-pelastustoimen päätöksenteon tukijärjestelmä	2022
Anssi Kinnunen	Pisla Paloturva	2023

## 2. Innovaation ja palkinnon vaikuttavuus

Tässä osiossa käsitellään haastateltavien kokemusten pohjalta Innovaatiopalkinnon vaikuttavuutta sekä palkitun innovaation vaikutuksia yhteiskunnassa. Osiossa kiinnitetään lisäksi huomio niihin tekijöihin, jotka estävät innovaatioita saavuttamasta täyttä potentiaalia. Selvityksen perusteella palkittujen innovaatioiden sekä Innovaatiopalkintokilpailun vaikuttavuus on hyvä, sillä suurin osa palkituista innovaatioista on edelleen käytössä ja Innovaatiopalkintokilpailu on koettu merkittäväksi innovaation käyttöönoton kannalta.

### 2.1 Innovaation vaikutukset

Tässä vaikuttavuusselvityksessä käsitellään kahdeksaatoista palkintokilpailussa palkittua innovaatiota. Näistä innovaatioista

- **13 on myynnissä tai käytössä,**
- **3 on tuotekehitysvaiheessa tai tulossa markkinoille,**
- **2 ei ole päässyt myyntiin tai käyttöön.**

Selvityksessä käsitellyistä innovaatioista kolme on levityksessä kansainvälisillä markkinoilla, näistä kaksi on menestynyt kansainvälisillä markkinoilla laajasti. Innovaatioista neljä on kansallisella tasolla laajassa käytössä ja kuusi on pelastusalan toimijoiden käytössä joko paikallisesti tai alueellisesti.

Innovaatioista yksitoista on kehitetty pelastustoimen operatiiviseen toimintaan. Innovaatioista viisi on suunnattu palojen ja niiden tuomien turvallisuusriskien ennaltaehkäisyyn ja yksi liikenneturvallisuuden parantamiseen pelastusajossa. Yksi innovaatioista on kehitetty lasten paloturvallisuusvalistukseen. Varsin moni innovaatio liittyy joko suoraan tai välillisesti pelastajien työturvallisuuteen, pelastajien työtehokkuuteen, kansalaisten turvallisuuteen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn.

Kolmesta innovaatiosta on tehty laajempaa tutkimusta, joka on vahvistanut innovaation toimivuuden tai vaikuttavuuden tieteellisesti. Muutoin haastateltavat arvioivat innovaationsa vaikuttavuutta esimerkiksi tuotteen menekin, innovaation käyttöalueen tai kentältä saadun laadullisen palautteen pohjalta.

- **Kuusi raportoiti, että innovaatiolla on ollut merkittävä vaikutus pelastusalan työtahokkuudessa- tai turvallisuudessa, tai palojen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä.** Tällä tarkoitettiin esimerkiksi kansainvälisiä tai valtakunnallisia innovaatioihin liittyviä pelastuskäytäntöjä ja pelastustutkimukselle sekä onnettomuuksien ehkäisytyölle merkittäviä läpimurtoja.
- **Seitsemän kertoi, että innovaatioilla on saatu parannettua tai tehostettua pelastustoiminnan laatua yksittäisillä tai useammilla pelastusasemilla Suomessa.**
- **Viisi koki innovaation vaikutukset satunnaisiksi tai pieniksi.** Kuitenkin myös he, jotka kokivat toteutuneet vaikutukset pieniksi, olivat sitä mieltä, että keksitty tuote on itsessään hyvä sekä tarpeellinen, ja että innovaatio on edistänyt muuta pelastusalan kehitystyötä.

Haastattelujen perusteella kaikki käyttöönottovaiheeseen edenneet innovaatiot ovat lisänneet turvallisuutta sekä ennaltaehkäisevässä että operatiivisessa työssä. Monet innovaatiot ovat myös vaikuttaneet yleisiin toimintamalleihin. Pelastustoimen operatiivisessa työssä työturvallisuutta ja tahokkuutta on pystytty parantamaan erilaisissa tehtävissä, joissa on aiemmin ollut huomattava riski loukkaantumiselle. Muutamia innovaatioita ovat vähentäneet suoraan ylimääräisiä henkilöresursseja, mikä on mahdollistanut niiden käyttöä toisaalla – toisaalta muutkin palkituista innovaatioista tehostavat pelastustoimen työtä esimerkiksi vähentämällä työtahaturmia, nopeuttamalla työskentelyä tai ennaltaehkäisemällä onnettomuuksia yleisesti, vaikuttaen näin henkilöressurssien käyttöön. Osa palkituista innovaatioista on vaikuttanut merkittävästi rakennuspalojen sekä liikenneonnettomuuksien ennaltaehkäisyyn kansallisella tai kansainvälisellä tasolla. Näiden innovaatioiden kysyntä on osoittautunut korkeaksi ja niiden kustannustahokkuudesta on lisäksi saatu tieteellistä näyttöä.

Merkittäville innovaatioille oli yhteistä jo varhaisessa vaiheessa tehty yhteistyö alan keskeisten asiakkaiden kanssa. Myös taustaorganisaatiolta saatu konkreettinen taloudellinen tai tiedollinen tuki on ollut monen innovaation läpimurron taustalla. Innovaatioiden vähäinen vaikuttavuus liittyi puolestaan aina haasteisiin tuotteistamisessa ja markkinoinnissa.

## 2.2 Innovaatioiden vaikuttavuutta heikentäneet tekijät

Tässä osiossa kuvataan joitain tekijöitä, jotka ovat hankaloittaneet innovaatioiden käyttöönottoa. Vastaajista neljä oli kokenut palkinnon saamisen jälkeen merkittäviä haasteita, jotka olivat vaikuttaneet siihen, että innovaatio ei ollut päätynyt toivotulla tavalla käyttöön. Suurin osa haastatelluista oli kokenut ainakin jonkinlaisia haasteita tuotteistamisessa, markkinoinnissa, yhteistyökumppaneiden löytämisessä tai patentoinnissa – lopputulemasta riippumatta. Kyselyssä suurimpana haasteena käy ilmi tuotteen kaupallistaminen ja tuotteistus. Sekä markkinoinnissa että tuotteistuksessa nousee esille resurssien ja osaamisen puute.

Markkinointi saattaa jäädä suppeaksi sen tuomien suurien lisäkustannusten vuoksi. Tästä syystä markkinointi on riippuvaista innovaation keksijän omasta työpanoksesta, mikä taas edellyttää suuria ajallisia resursseja. Muutama haastateltava kertoi, ettei heidän innovaationsa ole saavuttanut täyttä potentiaalia, koska innovaation jalkauttaminen pelastusosalalle vaatisi kansallisen tason koordinaatiota esimerkiksi pelastuslaitosten ja Pelastusopiston kesken. Pelastustoimen työhön liittyvien innovaatioiden kannalta oleellista on haastateltujen mukaan se, että ne huomioitaisiin pelastajien koulutuksessa ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Tämä puolestaan edellyttäisi aktiivista ja ammattimaista vaikuttajaviestintää ja markkinointia.

Tuotteistuksessa haasteelliseksi koetaan sopivien yhteistyötahojen kartoittaminen ja verkostojen puute. Eräs haastateltava toi esille, että tuotteiden kansallisten ja EU:n standardivaatimusten täyttäminen voi olla ylivoimainen projekti yksintekijöille.

Vaikka lähes kaikki innovaatiot on todettu käytännössä toimiviksi ja hyödyllisiksi, innovaatioiden vaikuttavuutta rajoittaa, että laajojen valtakunnallisten käytäntöjen kehittäminen tai tuotteen kaupallistaminen jää usein ainoastaan innovoijan käsiin.

Tämä on koettu ongelmalliseksi, sillä vain harvalla vastaajista on tarvittavaa osaamista, aikaa, suhteita tai taloudellisia resursseja tällaisen työn tekemiseen.

Moni hakijoista on osallistunut kilpailuun siksi, että on halunnut jakaa hyvän pelastusalan keksinnön tai käytännön yhteiseen käyttöön. Vain harva kuitenkin haluaa tai voi tehdä innovaatiosta itselleen kokopäivätyön. Tästä syystä yli puolet haastateltavista tuo esille, että innovaatioiden vaikuttavuuden lisäämiseksi he olisivat tarvinneet enemmän tukea tuotteistamiseen ja markkinointiin. Useat tosin pohtivat, että onko tällaisen tuen tarjoaminen Palosuojelurahaston tehtävä. Joka tapauksessa Innovaatiopalkinnon ja innovaatioiden yhteiskunnallisen merkityksen kasvattamiseksi innovaatioiden jalkauttamiseen on tarpeen kiinnittää riittävällä tavalla huomiota.

### 2.3 Innovaatiopalkinnon vaikuttavuus

Innovaatiopalkinnolla on ollut lähes jokaisen haastateltavan tapauksessa ratkaiseva merkitys joko innovaation jatkokehityksen tai innovaation valmistamisen ja käyttöönoton kannalta. Innovaatiopalkinnon merkittävyys piilee siinä, että sen antaa julkinen taho, palkintosummat mahdollistavat innovaatioprosessin jatkamisen taloudellisesti, ja palkinnon saamisesta tiedottaminen antaa elintärkeää julkisuutta innovaation markkinoinnin kannalta. Lähes kaikki toivat esiin, että Innovaatiopalkinnon voitto on antanut idealle merkittävää näkyvyyttä ja arvostusta. Vaikka palkinnon takaama taloudellinen tuki onkin ollut monelle välttämätöntä innovaatioprosessin jatkamiseksi, useat henkilöt nostivat esille, että kilpailu jo itsessään kirittää ja motivoi keksimään hyödyllisiä innovaatioita.

Palkitsemisen näkyvyyden tärkeyden nosti esille lähes jokainen haastateltava. Monen innovaation tapauksessa nimenomaan pelastusalalla saatava näkyvyys on keskeistä innovaation käyttöönoton kannalta. Siksi Palosuojelurahaston käytäntö jakaa palkinto Pelastustoimen ajankohtaispäivillä ja viestiä palkituista innovaatioista yhteistyössä Pelastustieto-lehden kanssa koetaan kauttaaltaan hyvänä. Useat haastateltavat toivoivat, että innovaatioista voitaisiin viestittää myös pelastusalaa laajemmin – räätälöidysti kunkin palkitun innovaation mukaan.

Innovaation kehityskaarta ideasta tuotteeksi tai laajasti levinneeksi käytännöksi kuvataan erittäin pitkäksi ja monimutkaiseksi, toisinaan jopa uuvuttavaksi prosessiksi.



Innovaatiopalkinnon saaminen motivoi kuitenkin jatkamaan tätä prosessia. Moni uskoi, että ilman palkinnon saamista innovaatio ei olisi päätenyt käyttöön. Vain kaksi haastateltavaa ilmaisi, että he olisivat pystyneet työstämään innovaatiota tuotteeksi tai markkinoille ilman saatua palkintoakin.

Muutama haastateltava ehdotti palkittavaksi esimerkiksi kolmen vuoden välein hankkeita, jotka ovat vaikuttaneet toimialaan huomattavalla tavalla. Tämän uskottiin tekevän näkyväksi pelastusalan innovaatioiden yhteiskunnallisen tukemisen hyödyllisyyttä. Lisäksi sen ajateltiin kannustavan voittajia ideoidensa pitkäaikaiseen työstämiseen.

### **Haastateltavien kommentteja Innovaatiopalkinnon merkityksestä:**

”Kyllä sillä oli merkittävä merkitys. Jos miettii vaikka Varsinais-Suomen sisällä: se sai paljon näkyvyyttä ja julkisuutta palkinnon saamisen jälkeen. Ja omaksuttiin, että kyseessä on merkittävä ja toimiva toimintamalli.”

”Kyllä sillä on toki ollut merkitystä. Se on nostanut innovaation profiilia ja sitä kautta on ollut mahdollista ottaa innovaatio laajemmin käyttöön.”

”Itse palkintoraha ei ole ollut minulla merkittävässä roolissa, mutta kyllä tämä tunnustus motivoi ja kannustaa voittajan lisäksi myös muita ihmisiä innovoimaan ja kehittämään uusia innovaatioita alalle.”

”Hyvinkin merkittävä. Se tuo näkyville uusia innovaatioita, jotka muuten mahdollisesti jäisivät ns. pöytälaatikkoon.”

”Oli sillä tosi iso merkitys. Se antoi uskoa siihen, että innovaatiolla on jotain järkeä.”

”Ratkaiseva. Se raha-apu mitä tällaisen rakentamisen ympärille tarvitaan, on tärkeä ja ilman sitä ei olisi tapahtunut mitään. Sillä pääsi alkuun tekemään testauksia ja prototyyppjä.”

## 3. Kokemuksia kilpailuprosessista

Tässä osiossa käsitellään haastateltavien kokemuksia kilpailun hakuprosessista ja palkinnon saamisen jälkeisestä ajasta. Palosuojelurahastosta saatu palvelu on koettu laadukkaaksi ja hyväksi. Haastateltavat olivat innokkaita kertomaan näkemyksiään keinoista, joilla rahaston antamaa palvelua voitaisiin parantaa entisestään. Yleisin kehitysehdotus koski rahaston antaman palvelun laajentamista myös palkinnon saamisen jälkeiselle ajalle.

### 3.1 Kilpailuun hakeminen

Merkittävä osa haastateltavista piti hakukynnystä matalana, mutta osallistumiskynnystä toivottiin alennettavan edelleen. Hakuohjeita pidettiin yleisesti ottaen selkeinä. Tieto kilpailun olemassaolosta ei ollut kuitenkaan saavuttanut kaikkia parhaalla mahdollisella tavalla. Osalle tieto Innovaatiopalkintokilpailun olemassaolosta tuli osin sattuman kautta. Sen vuoksi usea haastateltava suositteli lisäämään tiedottamista Innovaatiopalkintokilpailusta. Moni haastateltava piti tärkeänä, että kilpailu tavoittaa erilaisia ihmisiä, jotka kehittävät uusia menetelmiä pelastustoiminnan eri osaamisalueilla. Haastatteluissa esitettiin ajatus Innovaatiopalkinnon näkyvyyden lisäämisestä erityisesti siviilipuolella.

”Myös sellainen palaute rahastolle, että minulta on usein kysytty vinkkejä, miten haetaan kisaan ja minkälainen prosessi se kokonaisuudessaan on. [Tarvitaan] yleistä tietoa innovaation kehittelyyn liittyvän prosessin osalta.”

Hakukynnyksen madaltamiseksi ehdotettiin selkeämpää viestintää siitä, mikä on innovaatio (esim. tarvitseeko olla koko maailman mittakaavassa uusi keksintö). Jotkut näkivät tarpeelliseksi korostaa viestinnässä, että innovaatio voi olla myös yksinkertainen tekninen ratkaisu tai toimintatapa. Jotkut haastateltavat toivoivat Innovaatiopalkinnon hakuaikaan aikaistamista, jotta osallistumiseen vaadittavalle taustatyölle jäisi enemmän aikaa. Yksi haastateltava esitti osallistujien rohkaisemiseksi vapaamuotoisia tilaisuuksia, kuten alkuinfoja, jotka madaltavat kynnystä neuvonnan ja tuen hakemiseen.

Kilpailuun hakeutuminen koettiin valtaosin toimivaksi ja selkeäksi. Haastateltavat pitivät rahaston verkkosivuilla olevia hakuohjeita tärkeänä työkaluna hakuprosessissa. Hakemisen kannalta mielekkääksi koettiin monipuoliset mahdollisuudet innovaatioesittelyn toteuttamiseen. Kokonaisuudessaan vastaajien kokemus Innovaatiopalkintokilpailuun hakemisesta oli hyvin positiivinen.

### **Haastateltavien kommentteja hakemisesta:**

”Kun tutustuu tarkoin ohjeisiin niin ei jää epäselvää.”

”Ei ole turhaa byrokratiaa. Hakuprosessi on helppo ja sujuva. Lomakkeista selviää olennainen. Matala kynnyks hakemiselle.”

”Helppo siinä mielessä, että ei ollut rajattu minkälainen innovaation pitäisi olla. Oli myös hyvä, että pystyttiin eri tavoin esittämään oma ideamme rahastolle.”

”Pohdin sitä sykliä, milloin aina julkaistaan uusi haku. Jo siinä kohtaa, kun on kesäkokouksessa päätetty sen vuoden palkinnon saaja, pyrittäisiin heti avaamaan se uusi haku, koska se mahdollistaisi myös sitten sen lisäajan hakemiseen niille uusille, jotka eivät ehkä tunne tätä niin hyvin vielä.”

## **3.2 Hakuprosessi kokonaisuutena**

Palosuojelurahastosta saatu palvelu on ollut valtaosan mielestä kiitettävällä tasolla. Hakemusprosessin aikana on koettu, että ohjeistukset ovat olleet hyvät ja selkeät. Tiedottaminen ja neuvonta hakuprosessiin liittyen on myös koettu yleisesti ottaen riittäväksi. On huomionarvoista, että kaikki haastateltavista kokivat hakuprosessin joko hyväksi (n=10) tai erittäin hyväksi (n=7). Kun haastateltavia pyydettiin arvioimaan rahastosta saamaansa palvelua kouluarvosanoin, kuusitoista haastateltavaa antoi arvosanaksi vähintään kahdeksan: arvosanan 10 antoi viisi henkilöä, arvosanan 9 kuusi henkilöä ja arvosanan 8 viisi henkilöä. Yksi haastateltava antoi arvosanan seitsemän, mitä hän perusteli sillä, että hänellä on täysin neutraali mielikuva hakuprosessista. Annetuista numeroarvioinneista syntyy keskiarvoksi 8,9, mikä vastaa kouluarvosanoina noin numeroa 9.

Huomioonotettavana seikkana tuli ilmi innovaatioista tarkempaa tietoa sisältävät julkaisut ja niihin liittyvät julkisuusperiaatteet. Innovaation tekijänoikeuksien

rekisteröinnissä sekä kaupallistamisessa voi olla haasteita, jos innovaatiosta julkaistaan tietoa julkisesti liian varhaisessa vaiheessa. Esimerkiksi yhden haastateltavan sopimusneuvottelut olivat kariutuneet, koska innovaatiota ei ollut patentoitu ennen sen julkistamista.

”Kaupallistamiseen liittyvät haasteet olivat merkittäviä ja näkisin, että osin Innovaatiopalkinnon julkistaminen häiritsi sitä kaupallistamista. Olisi hyvä tarjota tukea oikeuksien turvaamiseen ja kaupallistamiseen. Tuote, jolla ei ole markkinointisuoja tai patenttia, on vaikea suojata jälkepäin, jos siitä on jo julkaistu tietoa muualla.”

Edellisen lisäksi kaksi haastateltavaa kertoi, että heidän innovaatiotaan on kopioitu kaupallisesti, koska he eivät patentoineet ideaansa ajoissa. Jotta jokainen kilpailija pystyisi kontrolloimaan tekijänoikeuksiaan omaehtoisesti, moni ehdotti, että Palosuojelurahasto jakaisi hakemuksen lähettäneille jo varhaisessa vaiheessa materiaalin, jossa käytäisiin läpi kilpailun prosessivaiheiden suhdetta esimerkiksi patentointiin, liikesalaisuuksien suojaamiseen ja kaupallistamiseen.

Jotkut haastateltavista antoivat palautetta innovaatioiden arviointiprosessista. Yksi haastateltavista ehdotti, että arviointiin otettaisiin käytännöksi patenttitietokantojen selaaminen ideoiden autenttisuuden varmistamiseksi. Kaksi pohti, että raadin asiantuntijuutta kannattaa turvata vaalimalla arvioijien monialaisuutta ja pyytämällä tarvittaessa lisälausuntoja muilta asiantuntijoilta, mikäli innovaation toiminta-ala on tuntematon arvioijille.

Moni totesi spontaanisti haastatteluissa, että palkinnon luovutus Pelastustoimen ajankohtaispäivillä on tuntunut tärkeältä ja arvovaltaiselta.

### 3.3 Palkinnon voittamisen jälkeen

Moni haastateltava toi esille, että rahaston teettämä video Innovaatiopalkinnon voittaneista on ollut laadukas ja tärkeä lisä näkyvyyden kannalta. Useampi kertoi, että yhteys rahastoon on säilynyt myös palkinnon voittamisen jälkeen. Innovaatiopalkintokysely koettiin myös positiivisena asiana ja vastaavanlaista kyselyä toivottiin myös tulevaisuudessa esimerkiksi vuosittaisena Webropol-kyselynä.

Vastaajat kokivat kilpailuprosessissa haasteellisimmaksi osuudeksi Innovaatiopalkinnon vastaanottamisen jälkeisen ajan. Riippumatta innovaation jatkomenestyksestä innovaation tuotteistaminen ja markkinointi koettiin monesti hyvin vaikeaksi. Haastatteluissa seitsemän henkilöä toi spontaanisti esille, ettei heillä ole ollut palkinnon voittamisen jälkeen tarpeeksi tietoa potentiaalisista yhteistyökumppaneista, rahoituksen hankkimisesta tai neuvontaa antavista tahoista. Kahdeksan henkilöä puolestaan nosti esiin, että olisivat kaivanneet apua näkyvyyden suunnitteluun ja ylläpitoon. Innovaatiopalkittujen jatko-ohjeistus kaupallistamisessa, markkinoinnissa ja tuotteistamisessa oli varsin usein esille nousnut toivomus haastateltavilta. Monet toivoivat rahastolta tukea palkinnon saamisen jälkeisiin jatkoaskeliin. Apua toivottiin muun muassa:

- Valtion, kuntien ja yksityisen puolen yritysneuvontapalvelujen löytämiseksi
- Rahoituksen suunnitteluun ja rahoitusneuvojien löytämiseksi
- Tuotteistajien/valmistajien löytämiseksi
- Immateriaalioikeuksien turvaamiseen
- Verkostoitumiseen
- Näkyvyyden ylläpitoon.

Haastateltavat eivät kokeneet, että rahaston tulisi tuottaa kaikkia näitä palveluita, mutta useat heistä kokisivat hyödylliseksi, jos rahasto voisi tarjota neuvontaa palkinnon voittamisen jälkeisen tukiverkoston rakentamisessa.

Moni näki myös luontevana, että rahasto pyrki lisäämään tietoisuutta palkituista innovaatioista pitkällä aikavälillä. Tiedottamiselta odotettiin pitkäjänteisyyttä ja sitä toivottiin laajennettavan myös pelastusalan ulkopuolisiin kohdeyleisöihin ja muihin viranomaistahoihin.

Rahasto nähtiin lisäksi kansalaisyhteiskunnan, viranomaisten ja yritysmaailman risteyskohtana, minkä vuoksi monet ajattelivat, että rahastolla voisi olla paljon tarjottavaa innovaatiopalkittujen verkostoitumiselle. Rahaston yhteydet Pelastusopistoon, pelastuslaitoksiin ja pelastusalan järjestöihin sekä lehtiin nähtiin erityisen arvokkaina kilpailun vaikuttavuuden kannalta. Sen vuoksi yhteistyötä näiden tahojen kanssa toivottiin tiivistettävän entisestään, vaikka viestintää laajennettaisiinkin myös pelastusalan ulkopuolelle.

Toisaalta osa totesi suoraan, ettei rahastolla julkisena tahona ole velvollisuutta auttaa kaupallistamisessa ja markkinoinnissa. Osa haastateltavista kuitenkin pohti, että innovaatioiden mahdollisimman laaja käyttöönotto on yhteiskunnallisesti järkevää, ja siksi myös innovaatioiden jatkoa olisi syytä tukea myös palkinnon saamisen jälkeen. Joka tapauksessa haastatteluista tulee ilmi, että Palosuojelurahastolla nähdään olevan suuri potentiaali verkostoitumisalustojen luojana ja julkisen jatkoavun koordinoijana.

Vaikka haastateltavat nostivatkin esiin erilaisia kehityskohteita Palosuojelurahaston toiminnassa palkinnon saamisen jälkeen, haastateltavat olivat varsin tyytyväisiä saamaansa palvelukokonaisuuteen. Kehitysehdotukset eivät vaikuttaneet kumpuavan tyytymättömyydestä Palosuojelurahaston toimintaa kohtaan, vaan halusta kehittää Innovaatiopalkintokilpailun vaikuttavuutta entistäkin paremmaksi.

#### **Kommentteja rahaston antamasta palvelukokonaisuudesta:**

“PSR:n verkkosivuilta löytyy kohtuullisen hyvin kaikki tiedot ja käsittely on toteutunut sen mukaisesti, miten prosessikaaviossa on esitetty.”

“Helppo tehdä ja toteuttaa. Sain myös hyvin neuvoa, miten tulee toimia.”

“Tuli ensin yllätyksenä, että tällainenkin mahdollisuus on olemassa. Hakemus meni siltä osin niin kuin oli suunniteltu ja asia eteni hyvin jouhevasti.”

“Se oli selkeä prosessi ja eteni hallitusti.”



Kuvassa voittajat vanhempi konstaapeli **Anssi Kinnunen**, vanhempi rikoskonstaapeli **Sami Kaskismaa** ja voimansiirtoasentaja **Henri Rahm**. Kuva: Palosuojelurahasto

Vuoden 2023 pääpalkinto myönnettiin Pisla Paloturva –innovaatiolle, joka auttaa ihmisiä pelastautumaan ulos palavista asunnoista. Pisla Paloturva on tuotteistettu ja kansallisesti käytössä.

## 4. Innovaatiopalkinnon vaikuttavuuden kehittäminen

Palosuojelurahaston Innovaatiopalkinnon perimmäisenä tarkoituksena on tukea ja kannustaa uusien innovaatioiden kehittämistä onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä, sekä pelastustoimen turvallisuuden ja tehokkuuden lisäämisessä. Innovaatiopalkintokilpailun tavoitteiden edistämiseksi Palosuojelurahasto pyrkii saamaan kyselyllä tietoa keinoista, joilla palkinnon vaikuttavuutta voisi parantaa entisestään. Tätä varten kyselyssä kartoitettiin palkittujen tarpeita tulevaisuudessa mahdollisesti järjestettävälle perehdytyspäivälle. Tämän lisäksi selvityksen lopuksi on listattu palkittujen haastatteluissa esille tuomia kehityskohteita ja hyväksi todettuja käytäntöjä.

### 4.1 Perehdytyspäivä

Perehdytyspäivä sai haastateltavien keskuudessa laajaa kannatusta. Kaikki haastateltavat kannattavat perehdytystä jossain muodossa. Haastateltavien käsitykset ja odotukset perehdytyksestä ovat kuitenkin erilaisia. Haastattelija kuvasi perehdytyspäivää palkinnon voittaneille tarjottavana verkostoitumis-, koulutus- tai infotilaisuutena.

- **Kaksitoista** haastateltavaa kannattaa jossain muodossa ajatusta haastattelijan kuvaamasta perehdytyspäivästä.
- **Yksi** puolestaan totesi, että perehdytyspäivä ei riitä, vaan palkinnon voittaneille kannattaisi tarjota pidempiaikaista tukea.
- **Kaksi** esitti, että tarve perehdytykselle on olemassa jo ennen Innovaatiopalkintokilpailuun osallistumista tai sen alkumetreillä. Tällaisessa alkupainotteisessa perehdytyksessä tulisi panostaa myös uusien hakijoiden evästämiseen kilpailuun osallistumista varten.
- **Kaksi** haastateltavaa ei pitänyt perehdytyspäivää välttämättä tarpeellisena, tosin he tunnistivat tarpeen räätälöidylle jatkoneuvonnalle palkinnon voittamisen jälkeen.



Haastateltavat esittivät paljon ideoita perehdytyspäivän sisällöstä. Yhdeksän haastateltavaa uskoi, että perehdytyspäivässä kannattaisi panostaa erityisesti verkostoitumiseen. Haastatteluissa korostui kontaktien luominen muihin innovoijiin ja pelastusalaan.

### **Kontaktien luomiseksi ehdotettiin, että perehdytyspäivässä olisi esimerkiksi**

- Mahdollisuus esitellä omaa innovaatiota ja kuulla muiden innovaatioista
- Mukana pelastustoimen hankintoihin ja toimintatapoihin vaikuttavia henkilöitä (esim. pelastuslaitokset ja Pelastusopisto)
  - ➔ On tärkeää, että hallinnolliset ihmiset tietävät hankintojen merkityksen
- Tutustumista muihin voittajiin
- Keskustelua innovaatioiden jalkauttamisesta käyttöön
- Neuvontaa rahoituksesta, viennistä, patentoinnista ja yritysverkostoista.

Haastateltavat mainitsivat myös yksittäisiä huomionarvoisia näkökulmia perehdytyspäivään. Eräs haastateltava pohti, että päivän olisi hyvä olla osallistujalle kuluton, koska innovointitoiminta on aluksi monelle taloudellisesti raskasta. Toinen haastateltava taas toi ilmi, että pelastustoimessa pohditaan usein jo kuluvan vuoden tammikuussa seuraavan vuoden hankintoja: jos perehdytyspäivässä on mukana hankinnoista päättäviä tahoja, perehdytyspäivän ajankohta kannattaisi asettaa ennen hankintapäätösten ajankohtaa. Yksi haastateltava myös ehdotti, että perehdytyspäivä järjestettäisiin esimerkiksi Palopäällystöpäivien yhteydessä, jotta verkostoituminen ja markkinointi saataisiin maksimoitua muun kouluttautumisen yhteydessä.

Haastateltavien näkemykset perehdytyspäivän kohderyhmästä erosivat toisistaan. Osan mielestä olisi järkevää kutsua perehdytyspäivään palkinnonvoittajia, joilla on samankaltaiset innovaatiot. Tällöin perehdytystä voisi räätälöidä tehokkaasti palkinnonvoittajien tarpeita vastaavaksi. Osa oli taas sitä mieltä, että verkostoitumisen näkökulmasta perehdytyspäivään kannattaisi kutsua laajasti Innovaatiopalkinnon voittaneita. Muutamat ehdottivat, että perehdytyspäivässä olisi osiot pelkästään voittaneille, jonka lisäksi päivään kuuluisi myös avoin osio voittaneille ja kilpailuun hakeville tahoille.

## 4.2 Hyväksi todetut käytännöt ja muita kehitysideoita

Selvityksen lopuksi kuvataan tiivistetysti hyväksi todettuja käytäntöjä ja kehitysideoita. Hyväksi todetuissa käytännöissä on listattuna sellaisia toimintatapoja, jotka on mainittu toimiviksi haastatteluaineistossa monta kertaa. Kehitysideoihin on listattu usein tai yksittäin aineistosta nousseita ideoita.

### **Hyväksi todetut käytännöt**

- Selkeät hakuohjeet ja prosessikaaviot PSR:n verkkosivuilla
- Palosuojelurahaston tilaama Innovaatiopalkintovideo
- Palkinnon jakaminen Pelastustoimen ajankohtaispäivillä
- Kilpailussa on mahdollista esitellä innovaatio monella tavalla (videot, kuvat ja teksti)
- Yhteistyö Pelastusopiston ja Pelastustieto-lehden kanssa innovaatioiden näkyvyyden ja käyttöönoton kannalta
- Pilottiasiakkaan hankkiminen varhaisessa vaiheessa
- Kysely Innovaatiopalkinnon voittaneille
- Rahastolta voi saada neuvontaa missä tahansa hakuprosessin vaiheessa
- Voittajien yhteistyö viranomaisten kanssa

### **Kehitysideoita**

- Hakukynnyksen madaltaminen ja eri taustoista tulevien innovoijien houkutteleminen kilpailuun
- Yhteistyön tiivistäminen Pelastusopiston kanssa entisestään: monet uudet pelastusalan ideat muuttuvat kansallisiksi normeiksi pelastusalan koulutus- ja tutkimustoiminnan kautta
- Innovaatiopalkinnon voittaneista innovaatioista viestimisen laajentaminen myös pelastusalan ulkopuolelle
  - ➔ Tavoitteeksi kansallisen uutiskynnyksen ylittäminen
  - ➔ Viestinnän kohdentamisen räätälöinti palkitun innovaation mukaiseksi
- Palkittuja koskevan tiedotustoiminnan jatkuvuus pitkällä aikajänteellä
- Pelastusalalla tulisi olla oma yrityshautomo → PSR voisi olla tässä koordinoivassa roolissa

- PSR voisi koostaa tietopakettin tai koulutuspäivän, jossa jaetaan tietoa ja kontakteja patentoimiseen, markkinointiin, ja tuotteistamiseen liittyen
  - ➔ Julkisista palveluista tiedottaminen innovoijille
- Palkinnon voittajien ohjaaminen oikeanlaisille alan messuille
  - ➔ esim. Interschutz-messuilla Saksassa on oma osasto nuorille yrityksille. Seuraavat messupäivät vuonna 2026.
  - ➔ esim. Finnsec-messut.

### 4.3 Yhteenveto

Selvityksessä tavoitettiin yhtä lukuun ottamatta kaikki vuosina 2007–2023 Palosuojelurahaston Innovaatiopalkinnon voittaneet (n=15). Yksi haastateltava oli saanut pääpalkinnon kaksi kertaa. Lisäksi selvityksessä on mukana kaksi muun palkinnon voittajaa vuodelta 2013. Rahaston palkitsemasta 18 innovaatiosta 16 on käytössä tai tuotekehitysvaiheessa.

Tässä selvityksessä on käsitelty Innovaatiopalkinnon voittaneiden kokemuksia rahastosta saadusta palvelusta sekä Innovaatiopalkinnon ja innovaation vaikuttavuudesta. Selvitys tuottaa laadullista tietoa etenkin rahaston kunkin vuoden pääpalkittujen kokemuksista, joten selvityksen tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkiin innovaatiopalkittuihin. Haastattelumetodilla on kuitenkin saatu hyvää tietoa Innovaatiopalkinnon ja palkittujen innovaatioiden vaikuttavuudesta sekä myös yksityiskohtaista tietoa Palosuojelurahaston kilpailuprosessista sekä siihen kohdistuneista kehittämistoiveista.

Palosuojelurahaston tarjoama palvelu Innovaatiopalkintokilpailussa koettiin hyväksi. Rahastosta saatua palvelua pidettiin yleisesti ottaen laadukkaana ja koko kilpailuprosessia pidettiin mutkattomana. Oletettavaa on, että kilpailumenestys selittää osin kiitettäviä arvioita Palosuojelurahaston toiminnasta, mutta huomioitavaa on, että rahaston saama palaute erillisissä asiakastytyväisyyskyselyissä on myös ollut kiitettävää.

Kehityskohteina palkintoprosessissa mainittiin useimmiten kilpailusta tiedottaminen kilpailun tunnettuuden lisäämiseksi ja keksintöjen suojaamisessa neuvominen kilpailuprosessissa. Lisäksi moni ilmaisi, että olisi tarvinnut enemmän tukea palkinnon

voittamisen jälkeen. Voiton jälkeinen tuen puute ei kuitenkaan usein heikentänyt kokemusta rahastosta saadusta palvelusta, sillä moni ei kilpailun aikana mieltänyt tuen antamista suoraan rahaston tehtäväksi.

Selvityksen perusteella voi sanoa, että Palosuojelurahaston myöntämää Innovaatiopalkintoa pidetään merkittävänä innovaation jatkon sekä käyttöönoton kannalta. Saatu rahapalkinto on auttanut edistämään innovaation kehitys-, tuotteistus- ja markkinointityötä. Palkinnon voittamisen myötä tullut näkyvyys on auttanut lisäämään pelastusalan arvostusta sekä innovaatioita että innovointia kohtaan. Lisäksi palkitseminen on laajentanut tietoisuutta innovaatiosta. Palkinnon myös kerrottiin lisänsä motivaatiota innovaatioprosessin jatkamiseen.

Konkreettisimmillaan Innovaatiopalkinnon merkitys pelastusalan innovaatiotoiminnassa näkyy siinä, että kilpailussa voittaneita keksintöjä otetaan säännöllisesti käyttöön alueellisessa, kansallisessa ja kansainvälisessä pelastustoiminnassa. Palkitut innovaatiot ovat vähintään kirittäneet innovointikenttää jatkuvasti parempiin innovaatioihin ja parhaimmillaan muodostaneet kansallisia standardeja, joiden avulla on säästetty merkittävästi henkilöresursseja ja -vahinkoja pelastustyössä.



Ari Toivarin kehittämä RESCA-lautta voitti vuonna 2012 Innovaatiopalkintokilpailun pääpalkinnon. RESCA-lautta on nykyään laajasti käytössä suomalaisessa pelastustyössä.